

Sygn. akt IV KK 348/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 października 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

SSN Michał Laskowski

Protokolant Dorota Szczerbiak

w sprawie **J. N.**

skazanego z art. 286 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 29 października 2013 r., w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego - na korzyść skazanego,

od wyroku Sądu Okręgowego w T.,

z dnia 23 maja 2013 r.,

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w T.,

z dnia 27 lutego 2013 r.

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w T. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem zaocznym z dnia 27 lutego 2013 roku, Sąd Rejonowy w T. uznał J. N. za winnego popełnienia czynu z art. 286 § 1 k.k. i za to na podstawie tego przepisu wymierzył mu karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia, której wykonanie na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 2 k.k. warunkowo zawiesił na okres próby wynoszący 5 (pięć) lat; na podstawie art. 73 § 2 k.k. w okresie próby oddał oskarżonego pod dozór kuratora sądowego; na mocy art. 72 § 2 k.k. zobowiązał oskarżonego do naprawienia w całości wyrządzonej przestępstwem szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego kwoty 300 (trzystu) złotych w terminie 1 (jednego) miesiąca od uprawomocnienia się wyroku; na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił oskarżonego w całości od ponoszenia kosztów sądowych.

Apelację od powyższego wyroku wniósł Prokurator Rejonowy, który zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1. rażąco niewspółmierność orzeczonej wobec oskarżonego J. N. kary poprzez jej nieprawidłowe ukształtowanie polegające na warunkowym zawieszeniu na okres próby 5 lat wymierzonej oskarżonemu kary 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, podczas gdy w stosunku do stopnia winy, jak również właściwości i warunków osobistych oskarżonego, w szczególności zaś jego uprzedniej karalności, orzeczona kara została wymierzona z naruszeniem dyrektyw sądowego wymiaru kary określonych w art. 53 k.k., gdyż nie zrealizuje ona celów zapobiegawczych i wychowawczych, które powinna osiągnąć wobec oskarżonego oraz potrzeb w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa,
2. obrazę przepisów postępowania tj. art. 424 § 2 k.p.k., mającą wpływ na treść orzeczenia, poprzez nieprzytoczenie przez Sąd w uzasadnieniu wyroku okoliczności uzasadniających zastosowanie wobec oskarżonego instytucji warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Po rozpoznaniu apelacji prokuratora Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 23 maja 2013 roku, zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w ten sposób, że:

orzeczoną karę pozbawienia wolności obniżył do 7 (siedmiu) miesięcy; uchylił rozstrzygnięcia o warunkowym zawieszeniu orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności, oddaniu oskarżonego pod dozór kuratora sądowego i zobowiązaniu oskarżonego do naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody; na mocy art. 46 § 1 k.k. zobowiązał oskarżonego J. N. do naprawienia szkody wyrządzonej pokrzywdzonemu poprzez zapłatę na jego rzecz kwoty 300 (trzysta) złotych; w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy i zwolnił oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

Kasację od powyższego wyroku, na korzyść J. N., wniósł Prokurator Generalny. Podniósł w niej zarzuty rażącego i mogącego mieć istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów prawa karnego procesowego tj. art. 450 § 3 k.p.k. w zw. z art. 117 § 1 k.p.k. w zw. z art. 139 § 1 k.p.k. oraz art. 6 k.p.k. poprzez błędne ustalenie, że nastąpiło prawidłowe doręczenie oskarżonemu zawiadomienia o terminie rozprawy apelacyjnej, a tym samym, że istniały warunki do prowadzenia rozprawy odwoławczej pod nieobecność oskarżonego, który w tym czasie przebywał w areszcie śledczym, co w konsekwencji doprowadziło do uniemożliwienia oskarżonemu realizacji przysługującego mu prawa do obrony.

Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna w rozumieniu art. 535 § 5 k.p.k. i podlega uwzględnieniu.

Na etapie postępowania przygotowawczego podejrzany J. N. podczas przesłuchania w dniu 19 grudnia 2012 roku jako miejsce swojego zamieszkania i zameldowania podał P., ul. C. (k. 97–99). Na ten właśnie adres skierowano najpierw w dniu 31 grudnia 2012 roku zawiadomienie o wniesieniu aktu oskarżenia do sądu, a następnie w dniu 15 stycznia 2013 roku wezwanie na rozprawę dla

oskarżonego, które zostało doręczone dorosłemu domownikowi – ojcu oskarżonego (*k. 138*).

Na rozprawie w dniu 27 lutego 2013 roku Sąd Rejonowy stwierdził, że oskarżony J. N. został prawidłowo wezwany i nie stawił się bez usprawiedliwienia, w związku z czym na podstawie art. 479 § 1 k.p.k. postanowił prowadzić postępowanie bez udziału oskarżonego (*k. 140*).

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego Sąd Rejonowy w dniu 27 lutego 2013 roku wydał wyrok zaoczny, którego odpis został wysłany na podany przez oskarżonego w postępowaniu przygotowawczym adres zamieszkania. Przesyłka ta – dwukrotnie awizowana – nie została podjęta w terminie i zwrócono ją do Sądu Rejonowego w T. (*k. 161*).

Następnie odpis wniesionej przez prokuratora apelacji i zawiadomienie o jej przyjęciu wysłano J. N. w dniu 23 marca 2013 roku. Korespondencja ta została odebrana przez ojca oskarżonego – M. N. (*k. 163*). Z kolei zawiadomienie o terminie rozprawy apelacyjnej odebrała matka oskarżonego – J. B. N. Zawiadomienie to Sąd Okręgowy na rozprawie apelacyjnej w dniu 23 maja 2013 roku uznał za prawidłowo doręczone. Stało się to podstawą do przeprowadzenia rozprawy odwoławczej pod nieobecność oskarżonego J. N. i wydania tego samego dnia wyroku.

Tymczasem w sprawie bezsporne jest to, co ustalono w toku dalszych czynności, że J. N. od dnia 8 marca 2013 r. przebywał w Areszcie Śledczym w P., gdzie odbywał karę 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w P. z dnia 28 czerwca 2012 roku (*k. 175–176*). Tym samym w dacie wysłania zawiadomienia o terminie rozprawy apelacyjnej (*w dniu 16 kwietnia 2013 roku, k. 167*) J. N. nie przebywał pod podanym adresem miejsca swego zamieszkania, skoro w dniu 8 marca 2013 r. został on osadzony w Areszcie Śledczym do odbycia kary pozbawienia wolności w innej sprawie. Sąd Okręgowy w T. wprawdzie nie dysponował informacją, iż oskarżony został pozbawiony wolności w innej sprawie, niemniej jednak w jego postępowaniu doszło do rażącej obrazy przepisu art. 139 § 1 k.p.k., albowiem sąd uznał oskarżonego za prawidłowo zawiadomionego o terminie rozprawy odwoławczej.

W realiach niniejszej sprawy, jak trafnie wskazuje Prokurator w skardze kasacyjnej, nie sposób uznać faktu osadzenia oskarżonego w areszcie śledczym za jego własną decyzję o zmianie miejsca zamieszkania czy zaniechania tam pobytu, o której obowiązany jest zawiadomić organ prowadzący postępowanie. Orzecznictwo Sądu Najwyższego konsekwentnie stoi bowiem na stanowisku, że doręczenie przewidziane w trybie określonym w art. 139 § 1 k.p.k. nie ma zastosowania do sytuacji, w której oskarżony został pozbawiony wolności i nie powiadomił o tym sądu, gdyż przebywanie w zakładzie karnym nie może być traktowane na równi ze zmianą miejsca zamieszkania, które jest następstwem swobodnie podjętej decyzji strony (*zob. np.: uchwała SN z dnia 23 maja 1974 r. VI KZP 5/74, OSNKW 1974, z. 7-8; wyroki SN: z dnia 20 stycznia 2004 r., IV KK 434/03, R-OSNKW 2004, poz. 130; z dnia 30 sierpnia 2007 r., IV KK 291/07, R-OSNKW 2007, poz. 1907; z dnia 11 października 2005 r., III KK 111/05, R-OSNKW 2005, poz. 1820*).

W tych warunkach należało uznać, że przeprowadzenie przez Sąd Okręgowy rozprawy apelacyjnej pod nieobecność oskarżonego J. N. w dniu 23 maja 2013 roku i wydanie wyroku naruszyło w sposób rażący przepisy art. 139 § 1 k.p.k., ale również art. 117 § 1 k.p.k. i art. 450 § 3 k.p.k., a konsekwencją tego uchybienia było ograniczenie przysługującego oskarżonemu z mocy art. 6 k.p.k. prawa do obrony, skoro jakichkolwiek możliwości w tym zakresie w dacie rozpoznania apelacji prokuratora oskarżony J. N. został pozbawiony.

Na marginesie wskazać należy, co również trafnie eksponuje Prokurator w części motywacyjnej skargi kasacyjnej, że w niniejszej sprawie Sąd Rejonowy uznał dwukrotnie awizowany i niepodjęty wyrok zaoczny za prawidłowo doręczony oskarżonemu, chociaż faktycznie w tym czasie J. N. był już pozbawiony wolności, co w konsekwencji pozbawiło go prawa do wniesienia sprzeciwu od wyroku zaocznego.

Z powyższych względów, Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.